

Ocena osiągnięć
dr Danuty Ciesielskiej
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych
dyscyplinie historia (historia nauki)

Pani Doktor Danuta Ciesielska, z wykształcenia matematyk, absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego, jest aktualnie zatrudniona jako adiunkt w Instytucie Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów. Wcześniej pracowała w Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie / Wyższej Szkole Pedagogicznej / Akademii Pedagogicznej. Doktoryzowała się w Uniwersytecie Jagiellońskim w 2002 roku na podstawie rozprawy *Relatywne stożki styczne zbiorów analitycznych*, której promotorem był prof. dr hab. Piotr Tworzewski.

Ocena dorobku Habilitantki została wykonana na podstawie:

1. aktualnie obowiązującego dokumentu *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.; Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.);
2. monografii przedstawionej jako osiągnięcie naukowe, wydanej przez Wydawnictwo Naukowe PWN SA (znajdujące się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe);
3. następujących dokumentów przygotowanych przez Habilitantkę:
  - a) *Autoreferat*;
  - b) *Wykaz osiągnięć naukowych artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny*;
  - c) oświadczenia współautorów monografii habilitacyjnej;
4. dwóch książek upowszechniających naukę.

Na podstawie powyższych punktów przedstawię, jak Habilitantka spełniła warunki konieczne do nadania stopnia doktora habilitowanego, podane w wyżej wymienionej ustawie, w zakresie (1) osiągnięcia naukowego oraz (2) aktywności naukowej.

Ad. 1. Osiągnięcie naukowe

Pani Doktor Danuta Ciesielska podała jako osiągnięcie naukowe monografię współautorską:

D. Ciesielska, L. Maligranda, J. Zwierzyńska, *W świątyni nauki, mekce matematyków.*

Studia i badania naukowe polskich matematyków, fizyków i astronomów na Uniwersytecie w Getyndze 1884–1933, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2021, ss. 404.

Książka składa się z ośmiu rozdziałów, z których pierwszy, *Wprowadzenie*, pełni funkcję wstępu, a ostatni to *Archiwalia i literatura*. Treść i wartość tej pozycji Habilitantka określiła następująco:

Monografia jest pierwszym kompleksowym i opartym na materiałach archiwalnych opisem studiów i poytów badawczych Polaków, którzy immatrykulowali się na Uniwersytecie w Getyndze w latach 1884–1933 i podjęli studia w zakresie nauk ścisłych, a także tych przedstawicieli innych dyscyplin, którzy w czasie studiów interesowali się matematyką, fizyką lub astronomią i zaliczyli kursy z tych dziedzin (Autoreferat, s. 3).

W *Autoreferacie* Habilitantka dokładnie określiła swój udział w powstanie monografii, co potwierdzili współautorzy, L. Maligranda oraz J. Zwierzyńska. Jej wkład jest kluczowy, jest bowiem samodzielną autorką trzech pierwszych rozdziałów: *Wprowadzenie*, *Katedry nauk ścisłych Uniwersytetu w Getyndze*, *Studia w Getyndze* oraz rozdziału szóstego, *Getyńscy studenci w II Rzeczpospolitej Polskiej*, co stanowi razem prawie 130 stron książki. Swój współudział w rozdziałach czwartym i piątym, *Polacy doskonalący w Getyndze warsztat naukowy*, *Doktoraty Polaków w Getyndze w latach 1918–1922*, liczących razem 127 stron, określiła jako ponad 50%. Kolejny rozdział, *Getyńscy studenci w II Rzeczpospolitej Polskiej*, napisała samodzielnie. Udział Habilitantki w przygotowanie rozdziału siódmego, *Biogramy i archiwalia biograficzne* „polegał na zebraniu i opracowaniu informacji archiwalnych dokumentujących przebieg studiów tych osób w Getyndze, w całości wypełniających sekcje: *Wpis i Świadectwo*” (*Autoreferat*, s. 8) oraz napisaniu 30 biogramów (z 77 umieszczonych w książce). Znaczny jest także wkład Habilitantki w przygotowanie ostatniego rozdziału, gdzie znajdują się spis archiwów (wraz z opisem bibliograficznym wykorzystanych stamtąd materiałów archiwalnych) i bogata literatura tematu.

Dodatkową wartością monografii są zamieszczone tam fotografie bardzo dobrej jakości, w większości barwne. Prawie wszyscy bohaterowie monografii, polscy matematycy, fizycy czy astronomowie studiujący w Getyndze w badanym okresie, są widoczni na odnalezionych zdjęciach. Wkład pracy Habilitantki w odnalezienie, przygotowanie i odpowiednie opisanie tych dokumentów wynosi 70 %.

Sumując, wkład Habilitantki w powstanie całej książki to 70 % (*Autoreferat*, s. 2), w tym autorstwo koncepcji monografii. Bardziej szczegółowy opis tego udziału oraz czasochłonnych badań poprzedzających znajduje się w *Autoreferacie*, nie będę tu powtarzać tych danych.

Omawianą tu monografię bardzo dobrze się czyta, zaciekawia czytelnika. Uważam ją za ważny i nowatorski wkład w badania nad historią nauki (nie tylko polskiej) ze względu na:

1. Podejmowanie istotnych tematów z zakresu historii nauki polskiej, a pośrednio także światowej; monografia uzupełnia wiele braków w tym zakresie;
2. Dotarcie do nieznanymi dotąd materiałów archiwalnych (korespondencje, pamiętniki, notatki z wykładów itd.) oraz ich opracowanie;
3. Przygotowanie biogramów polskich uczonych, matematyków, fizyków, astronomów, związanych z Getyną; w niektórych przypadkach to pierwsze biogramy tych osób;
4. Opatrzanie monografii aparatem naukowym w postaci spisu archiwów, w których znajdują się wykorzystane dokumenty, literatury dotyczącej przedstawianego tematu i indeksu osób występujących w monografii;
5. Bogatą dokumentację fotograficzną;
6. Dociekanie prawdy historycznej, polegające na korygowaniu istotnych błędów, pomyłek i pominięć w dotychczasowych publikacjach na tematy podejmowane w monografii;
7. Przygotowanie materiałów do przyszłych badań w zakresie historii matematyki i dziedzin jej pokrewnych, określenie ich tematyki oraz wskazanie pilnych zadań;
8. Zebranie bardzo bogatej wielojęzycznej literatury tematu;
9. Zainteresowanie środowiska międzynarodowego monografią i docenienie jej uniwersalnej wartości, o czym najlepiej świadczą zachęty do wydania tłumaczenia na język angielski;
10. Ważne ustalenia dla środowiska filozoficznego, np. dotyczące szczegółów pobytu w Getyndze K. Ajdukiewicza i R. Ingardena.

Odnotowano także pewne redakcyjne i edytorskie niedostatki monografii, nie pomniejszające jej ogólnej wartości. Brakuje mi poprzedzenia jej „klasycznym” wstępem (*Wprowadzenie* częściowo spełnia tę rolę) oraz podsumowania zakończeniem, w którym mogłyby być zebrane najważniejsze:

1. wnioski z przeprowadzonych nowatorskich badań;
2. uzupełnienia (lub poprawki) życiorysów;
3. potrzebne badania w zakresie biografistyki (i nie tylko).

Jeżeli chodzi o edytorską stronę monografii (zasadniczo bardzo dobrze przygotowanej pod tym względem), to zauważono pewne niekonsekwencje co do zapisu nazw zagranicznych instytucji i tytułów (czasami tłumaczonych na język polski, zob. np. s. 80, 95, 241,) oraz brak skracania przypisów, w przypadku ponownego występowania danej pozycji (s. 85, 89, 138, 173, 178, 190–191).

Oceniana tu książka została przygotowana w ramach zespołowego projektu Narodowego Centrum Nauki, OPUS-13, pod tytułem *Studia i badania naukowe polskich matematyków, fizyków i astronomów na Uniwersytecie w Getyndze (1895–1933)*, nr umowy UMO– 17/23/B/HS3/02420, realizowanego w latach 2018–2021. Kierownikiem projektu była Habilitantka, doceniająca pracę zespołową (*Autoreferat*, s. 15).

Podsumowując, monografia *W świątyni nauki, mekke matematyków...*, której Pani Doktor Danuta Ciesielska jest autorką w 70 %, stanowi znaczny wkład w badanie historii nauki polskiej, a właściwie światowej. Realizuje postulat – jak czytamy na początku książki – od lat formułowany przez historyków nauki, by drobiazgowo i rzetelnie zbadać pobyty Polaków na uniwersytecie w Getyndze (*W świątyni nauki...*, s. 9), a ponadto wskazuje kolejne tematy warte zbadania.

Ad. 2 Aktywność naukowa

Pani Doktor Danuta Ciesielska prowadziła bogatą aktywność naukową w polskim i zagranicznym środowisku naukowym w zakresie:

- a) publikowania wyników swoich badań naukowych;
- b) poszukiwania i opracowania materiałów archiwalnych;
- c) udziału w konferencjach i seminariach naukowych;
- d) organizacji życia naukowego i współpracy z historykami matematyki światowej sławy;
- e) pozyskiwania funduszy na działalność naukową;
- f) dydaktyki akademickiej;
- g) członkostwa w towarzystwach naukowych;
- h) upowszechniania i popularyzacji nauki.

Habilitantka posiada bogaty dorobek publikacyjny (niektóre z tekstów są współautorskie), na który składa się:

1. 12 rozdziałów w monografiach naukowych (w tym 6 w języku angielskim);
2. 29 artykułów z zakresu historii nauki (w tym 12 w języku angielskim);
3. 16 publikacji z zakresu dydaktyki matematyki;
4. 3 książki popularyzujące naukę;
5. 12 recenzji;
6. 10 audycji naukowych poświęconych wybitnym matematykom;
7. udział w 2 filmach podejmujących tematykę historii nauki.

Zbierając materiały do swoich wystąpień naukowych, artykułów i książki pracowała w archiwach polskich oraz zagranicznych (Austria, Czechy, Litwa, Niemcy, Rosja i Ukraina).

W latach 2007–2022 brała udział w 40 konferencjach krajowych lub zagranicznych, na których miała wystąpienia (w tym 18 w języku angielskim). Wyniki swoich badań referowała także na posiedzeniach naukowych seminarium z historii matematyki (Uniwersytet Jagielloński), seminarium z historii nauk ścisłych i przyrodniczych (IHN PAN), Komisji Historii Nauki PAU, Polskiego Towarzystwa Matematycznego. W sumie ponad 50 wystąpień. W oparciu o niektóre referaty lub wykłady opublikowała artykuły, inne stały się przyczynkiem monografii habilitacyjnej. Środowisko zainteresowane poznawaniem historii matematyki mogło na bieżąco śledzić przebieg jej nowatorskich prac (w tym prac zespołowych) i brać udział w dyskusji na ich temat.

Organizowała (lub współorganizowała) pięć konferencji naukowych, w tym dwie sesje naukowe, które odbyły się podczas konferencji European Society for the History of Science w Bolonii i Brukseli. Od 2011 roku jest współorganizatorką seminarium z historii matematyki, działającym w Instytucie Matematyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, a od 2019 afiliowanego także przez Instytut Historii Nauki PAN.

Odbyła staże i prowadziła badania w polskich oraz zagranicznych jednostkach naukowych (Getynga, Berlin, Lwów, Oberwolfach, Petersburg, Praga, Wiedeń, Wilno), na co uzyskiwała odpowiednie fundusze w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych.

Pracuje (lub pracowała) na rzecz polskich czasopism naukowych, w funkcji redaktora lub zastępcy redaktora naczelnego: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, „Antiquitates Mathematicae”, „Prace Koła Matematyków Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie”. Zajmuje się także przygotowaniem recenzji wydawniczych dla baz referencyjnych: Mathematical Reviews, American Mathematical Society, zbMath.

Pozostaje w kontakcie naukowym z specjalistami z licznych uniwersytetów europejskich i amerykańskich.

Doktor Danuta Ciesielska jest doświadczonym dydaktykiem, chociaż od 2015 roku to nie jest jej główna aktywność naukowa, pracuje w PAN. Prowadziła zajęcia z szeroko rozumianej matematyki, także w języku angielskim. Jako pracownik Uniwersytetu Pedagogicznego była promotorem 30 prac licencjackich i 13 magisterskich. Przygotowywała studentów do udziału w życiu naukowym poprzez nadzorowanie ich działalności w ramach stowarzyszeń studenckich. Była organizatorką konferencji studenckich.

Aktualnie jest członkiem Polskiego Towarzystwa Naukowego, European Society for the History of Science, wcześniej należała także do British Society for the History of Sciences. Ponadto jest członkiem Komisji Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności, Komisji Dydaktyki Matematyki Komitetu Nauk Matematycznych PAN oraz Komisji do Oceny Podręczników Szkolnych Polskiej Akademii Umiejętności.

Warto podkreślić, że Habilitantka zajmuje się także upowszechnianiem pięknych kart historii polskiej matematyki w ramach audycji radiowych i telewizyjnych, do których była zapraszana. Niektóre z nich są dostępne do dziś on-line i cieszących się popularnością w sieci internetowej.

Współrealizowała także wystawy artystyczne związane z matematyką.

Za swoją działalność naukowo-organizacyjną otrzymała pięć ważnych nagród, w tym szczególnie cenioną w środowisku matematycznym Nagrodę Główną Polskiego Towarzystwa Matematycznego im. Samuela Dicksteina za rok 2020.

Na koniec dodam, że jako osoba także pracująca na archiwaliach doceniam poniesiony trud w wyszukanie dokumentów archiwalnych, ich kopiowanie (według zasad określonych przez dane archiwum), skrupulatne opracowanie, udostępnienie środowisku naukowemu, zorganizowanie zespołu pracującego razem nad danym tematem, skuteczne wnioskowanie o środki na finansowanie badań, realizację zadań projektowych i kierowanie zespołem badaczy, przygotowywanie wystąpień naukowych na podstawie zebranych materiałów, a ostatecznie opublikowanie dzieła na podstawie zebranych materiałów archiwalnych.

Podsumowując, Habilitantka wykazała się istotną i wszechstronną aktywnością naukową oraz organizacyjną, realizowaną w wielu uczelniach, w tym zagranicznych.

KONKLUZJA KOŃCOWA

Podsumowując, Pani Doktor Danuta Ciesielska spełnia warunki określone w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, będącej podstawą postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych dyscyplinie, historia (historia nauki). Posiada bowiem stopień doktora matematyki, jest współautorką monografii naukowej, o wysokiej wartości naukowej, a jej wkład w to dzieło jest znaczny. Wykazała się także istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni (lub instytucji naukowej), w szczególności zagranicznej. Wartość naukową wszystkich realizowanych zadań oceniam bardzo wysoko. Wnioskuje więc o dopuszczenie Pani Doktor Danuty Ciesielskiej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego, przewidzianego przez odpowiednią ustawę.

dr hab. Gabriela Besler, prof. UŚ

GABRIELA BESLER